

**Цикл дисциплін професійної та практичної підготовки
«Природоохоронний нагляд»**

I. Основна мета засвоєння курсу полягає у формуванні у студентів базових знань стосовно виявлення та запобігання порушенням вимог законодавства суб'єктами господарювання та забезпечення інтересів суспільства, зокрема належної якості продукції, робіт та послуг, допустимого рівня небезпеки для населення, навколишнього природного середовища.

II. Місце навчальної дисципліни у програмі підготовки фахівців даного напрямку підготовки (спеціальності). Дисципліна «Природоохоронний нагляд» дозволяє набути студентам додаткових фахових компетенцій при опануванні циклу дисциплін вільного вибору студентом і тісно пов'язана з дисциплінами фундаментальної природничо-наукової та професійної підготовки.

III. Завдання дисципліни полягає у сформуванні знання щодо системи нагляду та контролю за різними формами природокористування в Україні, а також навиків складання Актів перевірки дотримання вимог природоохоронного законодавства юридичними та фізичними особами

IV. Основні результати навчання та компетенції, які вони формують.

Компетенції:

1. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

2. Знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства.

3. Здатність до оцінки впливу процесів техногенезу на стан навколишнього середовища та виявлення екологічних ризиків, пов'язаних з виробничою діяльністю

4. Здатність проводити екологічний моніторинг та оцінювати поточний стан навколишнього середовища.

5. Здатність до участі в управлінні природоохоронними діями та/або екологічними проектами

Результати навчання:

1. Розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування.

2. Розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням інноваційних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду.

3. Демонструвати навички оцінювання непередбачуваних екологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення.

4. Уміти прогнозувати вплив технологічних процесів та виробництв на навколишнє середовище.

5. Уміти формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду в сфері екології.

6. Уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства.

7. Уміти обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення досліджень, збору та обробки даних.

Короткий зміст дисципліни.

Модуль 1. Система нагляду та контролю під час природоохоронної діяльності.

Тема 1.1. Порядок природоохоронного нагляду. Природоохоронний нагляд - теоретичні і прикладні аспекти. Визначення екологічного стану об'єкта, ступеня і характеру його впливу на навколишнє природне середовище, дотримання ним вимог законодавства, норм і правил у галузі охорони природи для вжиття заходів по усуненню виявлених порушень та попередженню негативного впливу на довкілля. Проведення інспекторських перевірок по

охороні довкілля. Підготовка до перевірки об'єктів. Виявлення порушень природоохоронного законодавства.

Тема 1.2. Державний контроль за охороною та раціональним використанням водних ресурсів. Форми екологічного контролю. Перевірка водоохоронної діяльності промислових об'єктів. Основні порушення водного законодавства. Екологічний контроль за впливом сільськогосподарських об'єктів на водні ресурси. Найбільш небезпечними сільськогосподарськими об'єктами для водних ресурсів. Особливості перевірки меліоративних систем. Відбір проб води для екологічного контролю. Місця відбору проб. Час та частоту відбору проб.

Тема 1.3. Державний контроль за охороною та станом атмосферного повітря. Перевірка стаціонарних джерел забруднення повітря. Перевірка пересувних джерел забруднення повітря. Основні порушення законодавства про атмосферне повітря. Матеріали і документи, що розглядаються при перевірці підприємства. Виявлення наднормативних і надлімітних викидів. Вимоги до розміщення та обладнання місць відбору проб з газопилових потоків. Пересувні джерела забруднення. Нормативи часу при перевірці дотримання повітря охоронного законодавства підприємствами.

Тема 1.4. Державний контроль за охороною земельних ресурсів та утворенням, розміщенням і утилізацією відходів. Відповідальність за порушення вимог земельного законодавства. Юридичні аспекти державного контролю за використанням і охороною земель. Методи здійснення державного контролю. Види перевірок. Порядок проведення перевірок. Оформлення документів за результатами перевірок. Порядок застосування заходів впливу до порушників земельного законодавства. Екологічний контроль при рекультивації порушених земель. Перевірка об'єктів з питань поводження з відходами. Основні порушення при поводженні з токсичними відходами.

Тема 1.5. Заходи впливу до порушників природоохоронного законодавства. Адміністративні заходи впливу. Протокол про адміністративне правопорушення. Постанова по справі про адміністративне правопорушення. Дисциплінарні заходи впливу. Відшкодування збитків, спричинених порушенням природоохоронного законодавства. Обмеження або припинення фінансування об'єктів будівництва. Обмеження або зупинення виробничої діяльності. Припинення дії дозволів та права спеціального використання природних ресурсів. Притягнення до кримінальної відповідальності.

V. Назва кафедри та викладацький склад, який буде забезпечувати викладання курсу. Кафедра екології факультету природничо-географічної освіти та екології: доцент Шевченко В.Г.

VI. Обсяги навчального навантаження та терміни викладання курсу.

На вивчення дисципліни відводиться 90 години (3 кредити ЄКТС), з яких: лекційних – 12 год., практичних – 12 год., самостійної роботи студентів – 66 год.

VII. Основні інформаційні джерела до вивчення дисципліни.

Тунік Т.М. Природоохоронне інспектування: Навчальний посібник / Тунік Т.М., Плисенко Т.М. – Кіровоград: 2007. -250 с.

Сівак В.К. Природоохоронне інспектування. Посібник / Сівак В.К., Солодкий В.Д., Робулець С.В. – Чернівці: Зелена Буковина, 2004. –264 с.

Телюра Н. О. Конспект лекцій з дисципліни «Організація та управління в природоохоронній діяльності» (для студентів 3 курсу денної і 4 курсу заочної форм навчання за напрямом 6.040106 – Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування) / Н. О. Телюра ; Харків.нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова. – 2016. – 124 с.

VIII. Система оцінювання:

Поточний контроль: оцінювання виконання завдань на практичних заняттях, оцінювання модульної контрольної роботи, виконання індивідуальних завдань, виконання самостійної роботи.

Підсумковий контроль: залік у VIII семестрі.